

AAN: De formerende partijen
D66
CDA
VVD

postbus 85246 • 3508 ae • utrecht
aidadreef 4 • 3561 ge • utrecht

info@gespecialiseerdonderwijs.nl
030 638 59 77

[gespecialiseerdonderwijs.nl](https://www.gespecialiseerdonderwijs.nl)

kvk 80 42 99 98
iban NLO9 ABNA 0415 2255 82

Betreft: Inzet voor de formatie
vanuit gespecialiseerd onderwijs

16 december 2025

Beste formerende partijen,

Op basis van het advies van informateur Buma is inmiddels Rianne Letschert met u aan het werk om te komen tot een akkoord waarop een stabiel kabinet kan worden geformeerd.

Als de landelijke vertegenwoordiger van het gespecialiseerde onderwijs in Nederland (SBO en (V)so, cluster 3, en 4) volgen we daarbij uw inzet voor de invulling van inclusief onderwijs en daarbinnen van het gespecialiseerde onderwijs met extra aandacht.

Op basis van uw verkiezingsprogramma's concluderen wij dat u inzet op meer duidelijkheid over inclusief onderwijs, het goed positioneren van het gespecialiseerde onderwijs daarbinnen en een passende bekostiging. Zowel in de transitiefase naar inclusief onderwijs toe, als in de fase waarin inclusief onderwijs gerealiseerd moet zijn.

Hierbij geven we graag onze ideeën en wensen daarbij aan u door zodat u deze mee kunt nemen bij de invulling daarvan binnen uw akkoord.

Inclusief Onderwijs

Met het ondertekenen in 2016 van het VN-Verdrag Handicap heeft Nederland zich verbonden aan het inrichten van inclusief onderwijs. In de Tweede Kamer is afgesproken dat in 2035 dit voor een belangrijk deel gerealiseerd moet zijn. Waarbij is aangegeven dat er altijd vormen van speciaal onderwijs zullen blijven.

Ook al wordt al jaren gewerkt aan het concretiseren hiervan, de grote vragen zijn nog steeds onbeantwoord. En tegelijkertijd groeit het totale gespecialiseerde onderwijs, zonder dat de bekostiging wordt aangepast, waardoor tekorten oplopen, wachtlijsten toenemen en het aantal thuiszitters stijgt.

Deze ontwikkelingen wil niemand, maar zonder heldere antwoorden en een passende bekostiging zal dit niet stoppen. Waarbij voor het gespecialiseerd onderwijs de onzekerheid zal voortduren. Dit helpt niet om het personeelstekort, dat in deze sector het grootste is, op te lossen.

Daarmee vragen we aan de politiek in de volgende kabinetsperiode:

1. Te werken aan een concrete invulling van inclusief onderwijs;
2. Te zorgen voor een passende bekostiging en verdeelsystematiek;
3. Specifiek voor en met het gespecialiseerde onderwijs een transitieplan op te stellen om de overgang naar inclusief onderwijs daadwerkelijk mogelijk te maken;

4. De voorwaarden te realiseren voor inclusieve huisvesting waarin regulier en gespecialiseerd onderwijs onder één dak onderwijs verzorgen.

Onderwijs & Zorg

Goede jeugdzorg en/of inzet van middelen uit de Wet Langdurige Zorg is voor veel van de leerlingen in het gespecialiseerd onderwijs een essentiële randvoorwaarde om te werken aan de eigen ontwikkeling. De afgelopen jaren is weliswaar door de ministeries van VWS en OCW gewerkt aan een wetsvoorstel om dit beter te regelen voor zorg in speciaal onderwijs, maar resultaten blijven vooralsnog uit.

Zonder goede wettelijke kaders blijft de inzet om dit goed te regelen veel te veel vragen van onze scholen en zijn de verschillen tussen de regio's ook aanzienlijk, wat rechtsongelijkheid creëert.

Daarmee vragen we aan de politiek in de volgende kabinetsperiode het volgende:

1. **Zorg dat bindende afspraken met gemeenten regionaal gemaakt kunnen worden binnen de structuur van de jeugdregio's en dat bindende afspraken rondom WLZ met de Zorgkantoren kunnen worden gemaakt;**
2. **Zorg dat deze afspraken collectief gemaakt kunnen worden;**
3. **Laat de GO-Besturen zelf deze afspraken binnen deze structuren maken;**
4. **En leg dit vast in de benodigd wet- en regelgeving.**

Vervolg in de samenleving

Het grootste deel van onze leerlingen (ruim 50%) stroomt door naar vervolgonderwijs. Helaas zijn ze, zeker in het MBO, niet altijd succesvol en valt een relatief groot deel van hen daar uit.

Ongeveer 25% van onze leerlingen stroomt door naar de arbeidsmarkt en eenzelfde percentage naar dagbesteding of beschermt werk. Met de Wet van school naar duurzaam werk is gelukkig de doorlopende loopbaanbegeleiding voor onze leerlingen beter geregeld. Echter door het tekort aan dagbestedingsplaatsen en beschutte werkplekken is succesvolle doorplaatsing steeds ingewikkelder.

Daarmee vragen we aan de politiek in de volgende kabinetsperiode:

1. **Opdracht te geven om te komen tot een plan om het succes van VSO-leerlingen in het MBO sterk te vergroten;**
2. **Opdracht te geven om te komen tot een plan om het succes van VSO-leerlingen op de arbeidsmarkt te vergroten;**
3. **Opdracht te geven om te komen tot een plan om voldoende dagbestedingsplekken en beschutte werkplekken beschikbaar te hebben.**

Onze kwetsbaarste groepen

Het gespecialiseerd onderwijs biedt onderwijs aan een grote diversiteit van leerlingen. Van oudsher werkt het gespecialiseerd onderwijs intensief samen met zorgorganisaties waar kinderen, soms kort en soms langer, verblijven. Het gaat daarbij om kinderen in de zorg vanwege een verstandelijke of lichamelijke beperking, kinderen in revalidatiecentra of kinderen die verblijven in de essentiële en specialistische functies in de jeugdzorg.

Tot de meest kwetsbare groepen behoren onze Ernstig Meervoudig Beperkte (EMB) leerlingen en onze leerlingen die onderwijs volgen in wat we noemen een residentiële setting. Voor onze EMB leerlingen is recent een motie in de Tweede Kamer aangenomen waarmee OCW wordt gevraagd om een rechtstreekse bekostiging van deze leerlingen te onderzoeken en hierover voor juni 2026 met voorstellen terug te komen in de Tweede Kamer.

In 2030 moet de gesloten jeugdzorg zo goed als volledig zijn afgebouwd. Voor onze leerlingen die nu onderwijs volgen in een dergelijke setting loopt, vanuit de Om- en Afbouw Gesloten Zorg, een breed traject. Daarbij wordt ingezet op zoveel als mogelijk de betreffende jongeren in reguliere scholen hun onderwijs te laten volgen. Dat is een loffelijk streven, maar voor deze doelgroep met een intensieve ondersteuningsbehoefte blijven ook aparte voorzieningen (nieuwe stijl) noodzakelijk.

Een derde groep kwetsbare jongeren, zijn die jongeren die in een Jeugd Justitiële Inrichting zijn geplaatst en daar onderwijs volgen. De Onderwijsraad heeft in 2025 hierover advies uitgebracht. Uit dit advies komt helder de lastige positie van onderwijs voor deze jongeren naar voren.

Bij deze groepen staat goed onderwijs om verschillende redenen onder druk. Terwijl, juist voor deze groepen, goed onderwijs een sterke bijdrage kan leveren aan hun maatschappelijke succes.

Daarmee vragen we aan de politiek in de volgende kabinetsperiode:

- 1. De uitwerking van de motie omtrent EMB-leerlingen actief te volgen en uiteindelijk de bijpassende bekostiging te kiezen;**
- 2. Opdracht te geven tot het landsdelig inrichten van voorzieningen waarin jongeren altijd, zonder wachtlijst onderwijs kunnen volgen, zodra rechters hen daar plaatsen. Zowel voor jeugdzorg als justitieel, waarbij de bekostiging landelijk geregeld blijft.**
- 3. Koester en draag zorg voor een ononderbroken onderwijsontwikkeling voor alle kinderen, jong en oud, die vanwege de intensieve zorg die zij nodig hebben aangewezen zijn op de samenwerking tussen het gespecialiseerde onderwijs en zorgorganisaties.**

Uiteraard gaan we hierover graag, op welke wijze dan ook, met u in gesprek. Mocht u daar behoefte en ruimte toe hebben, dan kan daartoe met ondergetekende contact worden opgenomen.

Met vriendelijke groet,

Sectorraad GO
Vereniging voor gespecialiseerd onderwijs
SBO (V) SO, cluster 3 en 4

Alain van de Haar
Directeur- bestuurder

Bijlage 1, Het Gespecialiseerd Onderwijs in cijfers

Het grootste deel van de kinderen in Nederland gaat naar het reguliere onderwijs. Er zijn kinderen die, om een diversiteit aan redenen daar in de huidige setting minder passen. Deze kinderen gaan naar een vorm van gespecialiseerd onderwijs.

Procentueel gezien (4,7%) een kleine, maar in absolute zin toch een aanzienlijke groep. Bijna 108.000 kinderen volgen deze vorm van onderwijs. Het gespecialiseerd onderwijs is verdeeld in vier clusters:

- Cluster 1, voor blinde en slechthorende kinderen
- Cluster 2, voor dove, slechthorende kinderen, en kinderen met een taalontwikkelingsstoornis
- Cluster 3, voor lichamelijk gehandicapte en/of verstandelijk gehandicapte en langdurig zieke kinderen (somatisch)
- Cluster 4: kinderen met psychische stoornissen en gedragsproblemen

Het speciaal basisonderwijs wordt ook tot het gespecialiseerde onderwijs gerekend. Dit onderwijs lijkt het meest op regulier basisonderwijs en heeft dezelfde kerndoelen, maar wordt aangeboden in kleinere klassen met meer ondersteuning en daarmee meer ruimte voor maatwerk. Deze onderwijsvorm valt onder de wet op het primair onderwijs (WPO).

cijfers DUO 2024		
	aantal lln ¹ .	% BO
Basisonderwijs	1.353.600	100,00%
sbo	33.212	2,45%
so 1	293	0,02%
so 2	6.190	0,46%
so 3	17.100	1,26%
so 4	11.518	0,85%
totaal so en sbo	68.313	5,05%
	aantal lln. ²	% VO
Voortgezet onderwijs	936.180	100,00%
vso 1	307	0,03%
vso 2	1.466	0,16%
vso 3	16.506	1,76%
vso 4	21.382	2,28%
totaal vso	39.661	4,24%
totaal go (so, sbo en vso)	107.974	4,72%

In het voortgezet speciaal onderwijs worden drie routes aangeboden:

uitstroom vso naar profiel OCW 2024		
	absoluut	percentage
vervolgonderwijs	19.182	48,36%
arbeidsmarkt	11.084	27,95%
dagbesteding	9.395	23,69%
Totaal	39.661	100,00%

¹ Het gaat hier om de kinderen die onderwijs op scholen volgen. De leerlingen die vanuit cluster 1 en 2 begeleid worden in het reguliere onderwijs, zijn niet in de tabel opgenomen.

² Idem

Bijlage 2, de voor ons meest relevante onderdelen van uw verkiezingsprogramma's

Verkiezingsprogramma van D66:

- Emancipatie en inclusie zijn geen bijzaak; ze zijn het uitgangspunt voor alles wat we doen. Want wie we ook zijn, hoe we er ook uitzien, van wie we ook houden, wat we ook geloven: iedereen moet zichzelf kunnen zijn en dromen na kunnen jagen... Maar vrijheid bestaat pas als écht als elke Nederlander meetelt, meedoet en zichzelf mag zijn – zonder uitzondering.... Maar we stoppen daar niet: gelijke kansen, toegankelijkheid en vrijheid om jezelf te zijn zitten verweven door al onze voorstellen in dit verkiezingsprogramma.
- Een bewindspersoon krijgt een sterke opdracht voor gelijkheid en inclusie, met adequate budgetten en betekenisvolle invloed op alle ministeries. Want gelijke kansen vragen regie.
- We versterken gezinnen, buurten en scholen, zodat zij hulp kunnen bieden voordat jeugdzorg nodig is. We kijken naar wat de omgeving van het kind nodig heeft en bieden stabiliteit, bestaanszekerheid, begeleiding, onderwijsondersteuning en vertrouwen. Pas daarna komt aanvullende zorg in beeld.
- Geen kind ontwikkelt hetzelfde. Niet alles wat anders is, is een zorgvraag. Veel kan op school worden opgelost als scholen hiervoor de ruimte, tijd en geld krijgen. D66 wil scholen die ruimte geven.
- Te veel kinderen beginnen met een achterstand op de basisschool. Daarom investeren we vanaf het allereerste begin in een stevige basis en in sociale ontwikkeling. Want juist jonge kinderen hebben structuur nodig, een rijke plek om te leren en contact met leeftijdsgenoten. We bouwen aan één publieke voorziening voor alle kinderen van 1 tot 15 jaar. Daarin kan ieder kind, in eigen tempo en vanuit de eigen achtergrond, groeien. Zo verdwijnt ook het verschil tussen kinderopvang en peuteropvang of voor- en vroegschoolse educatie.
- D66 wil dat kinderen zoveel mogelijk samen naar school kunnen gaan. Onderwijs moet voor ieder kind passend zijn. Dat vraagt om genoeg leraren, ondersteuners, kennis en ruimte. Daar wil D66 sneller voor zorgen.

Verkiezingsprogramma van het CDA:

- Voor het CDA zijn scholen meer dan plekken van onderwijs – het zijn gemeenschappen en ankerpunten in de wijk. Ouders vinden er een luisterend oor, kinderen een veilige omgeving. Omdat leerkrachten dichtbij staan, signaleren zij vroeg als er iets misgaat. Ook mbo, hbo en wo zijn plekken om je te vormen, je talent te ontwikkelen en onderzoek en innovatie tot bloei te laten komen. Zo versterkt het onderwijs het maatschappelijk weefsel.
- We willen dat speciale scholen blijven bestaan voor wie dat nodig heeft. Het doel blijft dat in 2035 zoveel mogelijk scholen in het funderend onderwijs zijn overgestapt naar inclusief onderwijs, waarbij zoveel mogelijk kinderen deelnemen in het reguliere onderwijs.

Verkiezingsprogramma van de VVD:

- Passend onderwijs voor elk kind: Wanneer veel leerlingen die extra aandacht nodig hebben in één reguliere klas zitten, gaat dat ten koste van het leerproces van alle leerlingen en van leraren. We blijven het speciaal onderwijs verbeteren. Onnodige barrières in het reguliere onderwijs halen we weg, bijvoorbeeld voor leerlingen met een lichamelijke beperking. We zetten ons in voor passend onderwijs dat aansluit bij de vaardigheden van elk individueel kind. Ook kinderen met bijzondere talenten of behoeften verdienen een passende plek. Of

het nu gaat om topsporters, hoogbegaafde leerlingen of kinderen die extra ondersteuning nodig hebben – het onderwijs moet hen uitdagen én ondersteunen.

Elke school heeft een plusklas en elke regio biedt voltijds hoogbegaafdheidsonderwijs aan. Er komt een landelijke handreiking voor invulling van plusklassen en extra vakken.

- Meer grip op geldstromen: De afgelopen jaren is de kwaliteit van ons onderwijs, ondanks extra geld, niet beter geworden. We moeten ons onderwijsgeld doelmatiger uitgeven. We bouwen het aantal subsidies af en gaan oormerken in de lumpsum. Regelingen die niet zichtbaar bijdragen aan kwalitatief beter onderwijs, schaffen we af.